

Nowa agenda obronna UE

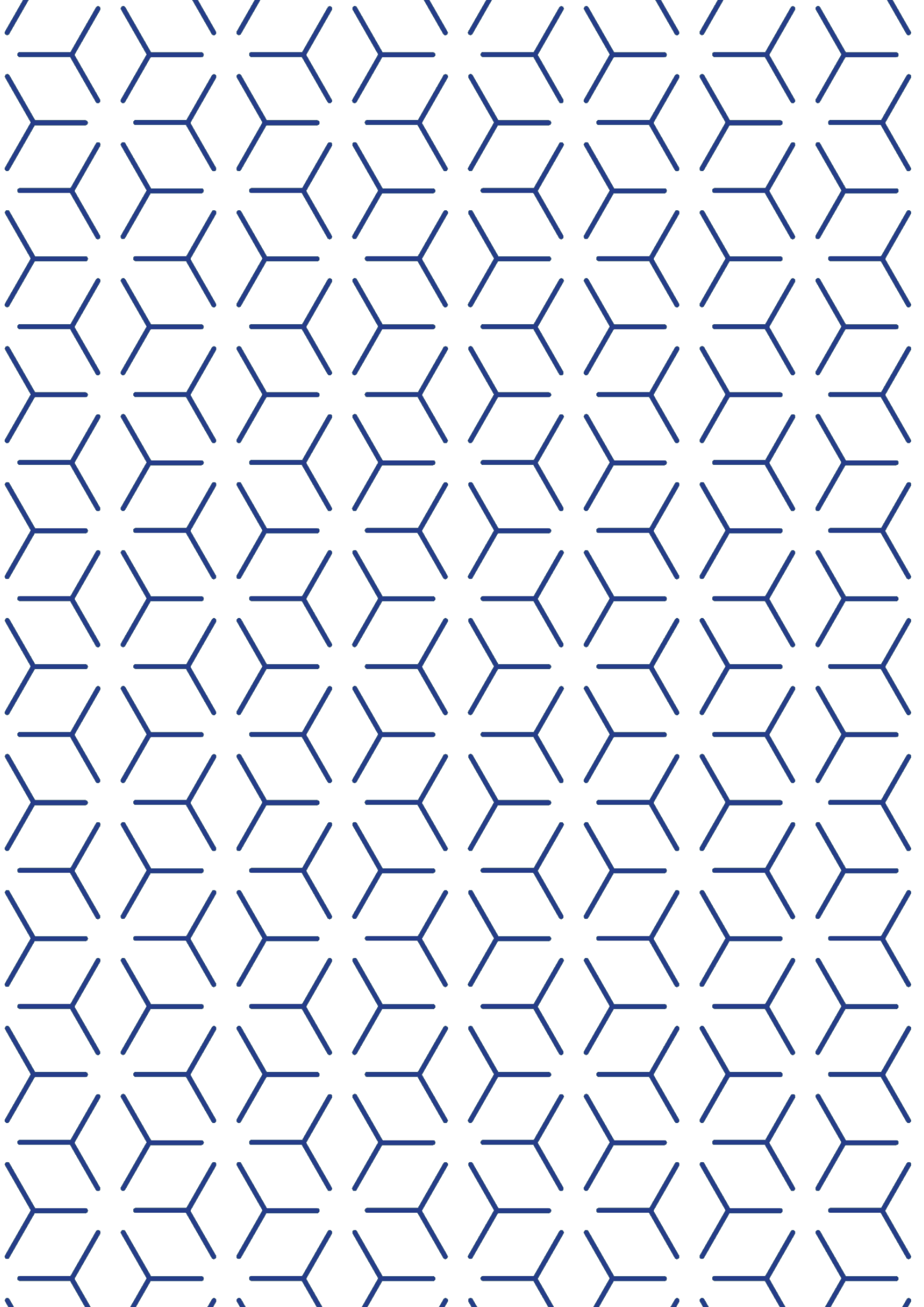
W kierunku wspólnego rynku sektora zbrojeniowego

Aleksandra Kozioł

PISM

POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
THE POLISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

Nowa agenda obronna UE

W kierunku wspólnego rynku sektora zbrojeniowego

Aleksandra Kozioł

Warszawa, listopad 2025
Polski Instytut Spraw Międzynarodowych

© Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, 2025

Redakcja tekstu: **Marta Przyłuska-Brzostek**

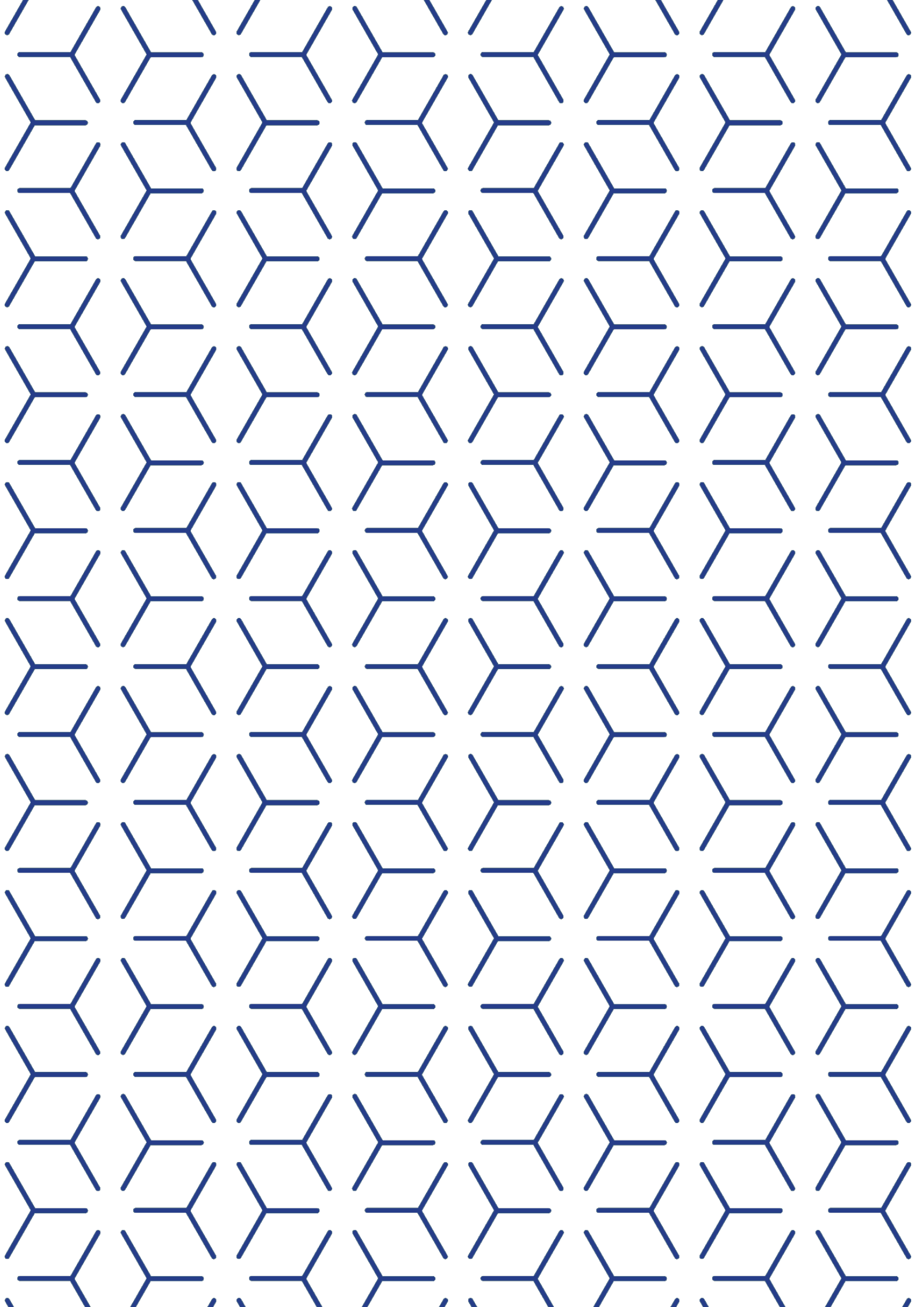
Redakcja techniczna i projekt okładki: **Natalia Radulska**

ISBN 978-83-68555-09-7
E-ISBN 978-83-68555-10-3

Polski Instytut Spraw Międzynarodowych
ul. Warecka 1a, 00-950 Warszawa
tel. (+48) 22 556 80 00
pism@pism.pl, www.pism.pl

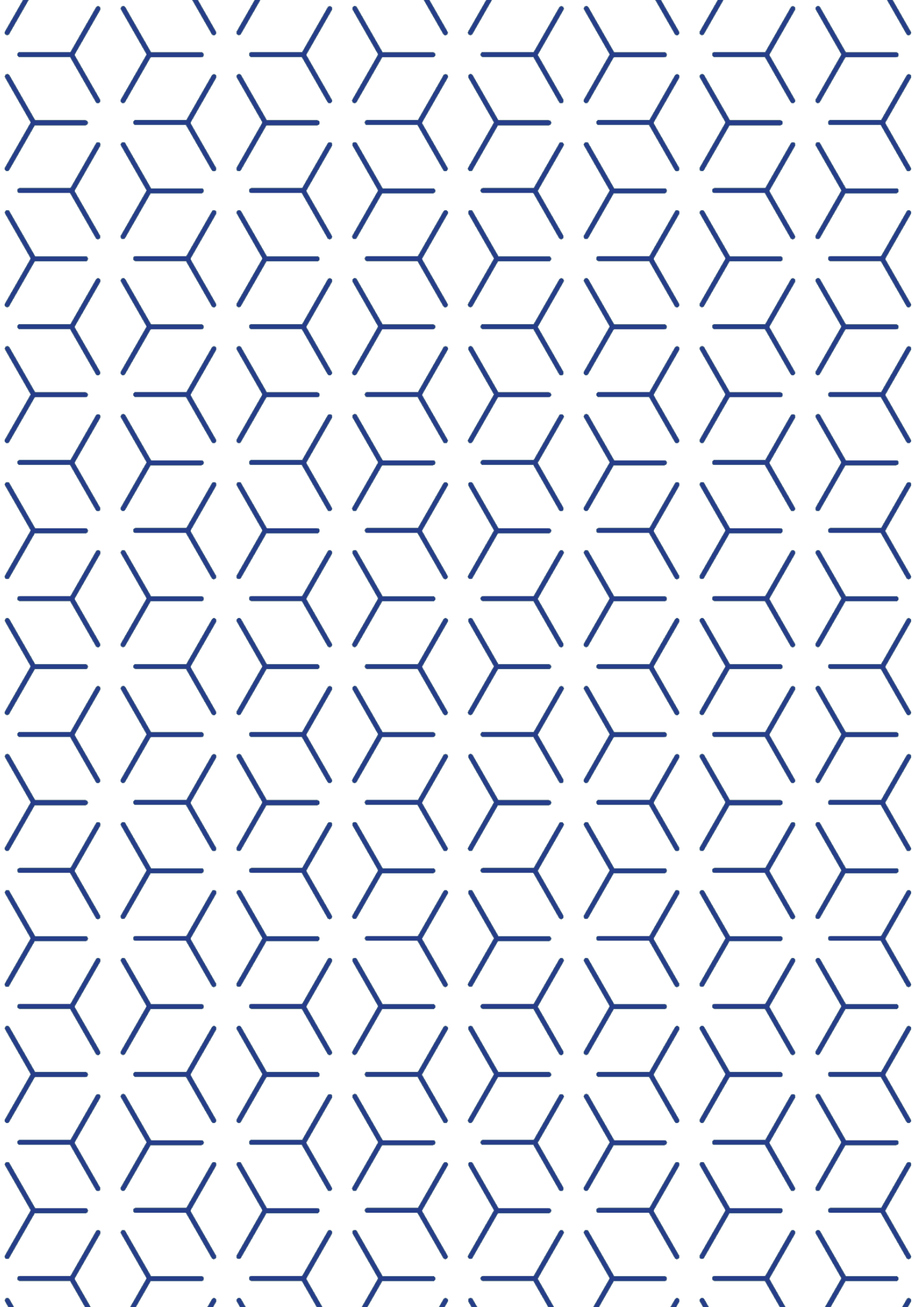
Spis treści

5	Wykorzystane skróty
7	Streszczenie - Konieczność dozbrajania - Podejście metodologiczne - Wnioski i rekomendacje
11	Zmiany w środowisku bezpieczeństwa
13	Agenda obronna UE
17	W kierunku wspólnego rynku obronnego
25	Wspólny rynek dla wspólnego bezpieczeństwa
31	Spis wykresów, tabel i map
33	Bibliografia
37	Biogram autorki

Wykorzystane skróty

ASAP	Akt o wspieraniu produkcji amunicji (Act in Support of Ammunition Production)
CDP	Plan rozwoju zdolności (Capability Development Plan)
C4ISTAR	Dowodzenie, kontrola, łączność, komputery, wywiad, nadzór, namierzanie celów i rozpoznanie (Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance, Targeting Acquisition and Reconnaissance)
EDA	Europejska Agencja Obrony (European Defence Agency)
EDIP	Program na rzecz europejskiego przemysłu obronnego (European Defence Industry Programme)
EDPCI	Europejskie projekty wspólnego zainteresowania w dziedzinie obronności (European Defence Projects of Common Interest)
EDIRPA	Instrument na rzecz wzmocnienia europejskiego przemysłu obronnego przez zamówienia realizowane na zasadzie współpracy (European Defence Industry Reinforcement through common Procurement Act)
EDIS	Europejska strategia przemysłu obronnego (European Defence Industrial Strategy)
EDTIB	Europejska baza technologiczno-przemysłowa sektora obronnego (European Defence Technology Industrial Base)
EFTA	Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu (European Free Trade Association)
EOG	Europejski Obszar Gospodarczy
EPF	Europejski Instrument na rzecz Pokoju (European Peace Facility)
EUMAM	Misja Unii Europejskiej w zakresie pomocy wojskowej dla Ukrainy (EU Military Assistance Mission in support of Ukraine)
IPCEI	Projekty stanowiące przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (Important Projects of Common European Interest)
NAC	Rada Północnoatlantycka (North Atlantic Council)
PSC	Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa UE (Political and Security Committee)
SAFE	Instrument na rzecz Zwiększenia Bezpieczeństwa Europy (Security Action for Europe)

Streszczenie

Konieczność dozbrajania

Zagrożenie militarne ze strony Rosji wraz ze wzrostem izolacjonistycznych tendencji w polityce nowej administracji USA stało się nowym impulsem do kształtowania agendy obronnej Unii Europejskiej. Jednym z wymiarów współpracy, który może przynieść państwom członkowskim realne korzyści (m.in. w postaci uzupełnienia ich zapasów magazynowych, wypełnienia luk w zdolnościach czy rozbudowy i modernizacji armii), jest współpraca przedsiębiorstw sektora zbrojeniowego. Aby jednak przełożyła się ona na realne wzmocnienie zdolności do obrony i odstraszenia w Europie, potrzebne jest całościowe zrewidowanie przez instytucje UE we współpracy z państwami członkowskimi dotychczasowego rozumienia wspólnego rynku obronnego i podejścia do jego formowania.

Podejście metodologiczne

W raporcie wykorzystana została metodologia mieszana, która umożliwiła wszechstronną analizę europejskiego sektora zbrojeniowego opartą na danych jakościowych i ilościowych pozyskanych z oficjalnych dokumentów i oświadczeń, a także międzynarodowych baz. Obserwacja zachodzących procesów, ewolucji planowania na poziomie krajowym i międzynarodowym, a także realizacji kluczowych interesów została poszerzona o analizę zmian zachodzących w sektorze zbrojeniowym oraz w szerszym otoczeniu instytucjonalnym. Dzięki temu raport, wychodząc od identyfikacji głównych przyczyn trwającego procesu dozbrajania, wskazuje na jego przebieg i konsekwencje na poziomie zarówno europejskim, jak i narodowym. Na podstawie wniosków zaprezentowanych w raporcie możliwe jest wyznaczenie obszarów, które wymagają szczegółowego opracowania w przyszłości, z uwzględnieniem priorytetów dla polityki bezpieczeństwa Polski.

Wnioski i rekomendacje

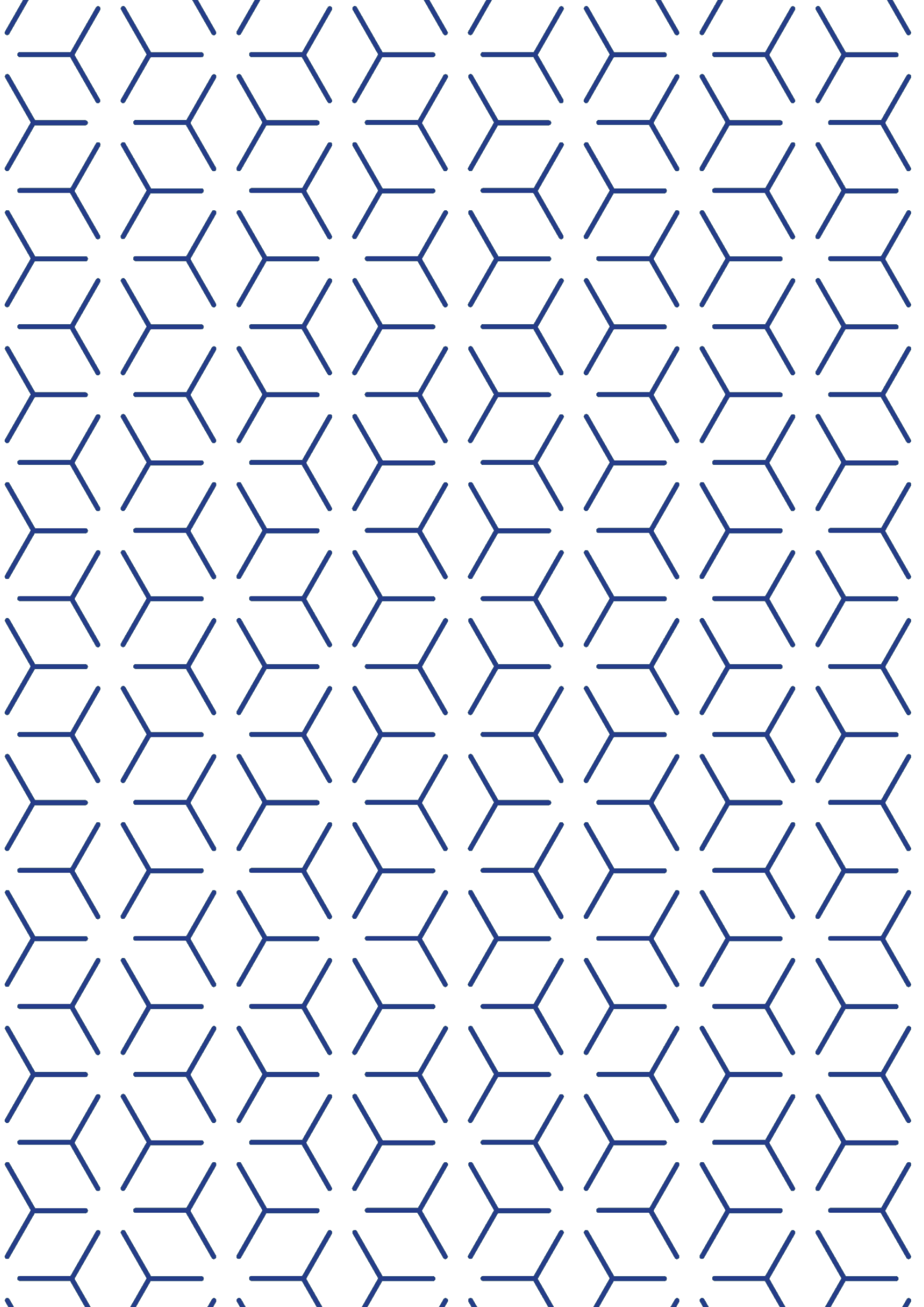
Narastające zagrożenia sprawiły, że UE zaczyna wykorzystywać swój potencjał gospodarczy i regulacyjny, by nakłaniać państwa członkowskie do zwiększania inwestycji w rozwój ich zdolności obronnych. W krótkim terminie priorytetem musi być jak najszybsze uzupełnienie luk w potencjale wojskowym państw członkowskich i wzmocnienie militarne Ukrainy. Od wykorzystania potencjału planu „ReArm Europe / Gotowość 2030” będzie zależało podtrzymanie wiarygodności odstraszania i obrony przed Rosją w ciągu najbliższych pięciu lat. W dłuższym terminie powodzenie tych działań będzie przekładało się na wzmocnienie europejskiej bazy technologiczno-przemysłowej sektora obronnego (EDTIB) w warunkach tworzącego się wspólnego rynku obronnego.

Osiągnięcie tych celów jest możliwe przy realizacji następujących założeń:

- Należy tak projektować przyszłe instrumenty wsparcia przemysłu obronnego i unijny budżet, by pozwoliły one na ograniczenie działań podejmowanych doraźnie (takich jak EDIRPA, ASAP czy SAFE) i przejście sektora zbrojeniowego do stanu ciągłej gotowości. Umożliwi to zwiększenie bieżącej produkcji i jej dostosowanie do zapotrzebowania, które będzie się zmieniało w czasie.
- Należy zabiegać o ambitny budżet UE na lata 2028–2034, tak aby odpowiadał on na potrzeby państw szybko zwiększających swoje wydatki na obronność, jak również wspierał te państwa, dla których wzrost nakładów na zbrojenia stanowi wyzwanie polityczne i fiskalne. Przełoży się to na ogólne wzmocnienie bezpieczeństwa i odporności na zagrożenia w Europie.
- Należy prowadzić regularną ewaluację priorytetów w obszarze rozwoju zdolności wojskowych i zapewnić, by cele Rady Europejskiej, Komisji Europejskiej i Europejskiej Agencji Obrony były ze sobą spójne. Powinny one również wpisywać się w realizację planów obrony NATO. Sprawí to, że działania UE będą prowadzone metodycznie.
- Należy tak programować instrumenty wsparcia, by tworzyły inne niż bezpośrednie dotacje zachęty finansowe do podejmowania współpracy przez przedsiębiorstwa sektora zbrojeniowego. Mogłyby np. rozszerzać propozycje pakietu „Omnibus” o instrumenty ułatwiające koordynację w ramach UE polityk eksportowych państw członkowskich, transferu technologii i standardów technicznych, obejmujących również produkty podwójnego zastosowania o szczególnym znaczeniu dla obronności.

- Należy zapewnić, by nie dochodziło do nadmiernego koncentrowania rynku wokół współpracujących ze sobą największych europejskich przedsiębiorstw sektora zbrojeniowego. W tym celu nowe programy, a także przyszły unijny budżet powinny przy przyznawaniu finansowania uwzględniać geograficzną i strukturalną różnorodność, w tym obecność przemysłu ukraińskiego. Zagwarantuje to harmonijny rozwój wspólnego rynku sektora zbrojeniowego i zwiększy jego odporność.
- Należy wykorzystywać potencjał EDTIB w polityce zagranicznej i zawierać partnerstwa w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony z tymi państwami, które przyczynią się do realizowania priorytetów UE w skali globalnej, w tym obrony i odstraszania Rosji.

Dynamiczny rozwój narzędzi polityki przemysłowo-obronnej UE stwarza również nowe szanse dla polskiego sektora zbrojeniowego. Choć jego wzmocnienie w związku z realizacją bieżących zamówień jest zjawiskiem pożądanym, to bez zacieśnienia współpracy z europejskimi partnerami nie uda się zagwarantować stabilnego, długofalowego rozwoju, w tym pozyskania nowych technologii i ekspansji na nowe rynki. W tym celu należy wspierać przedsiębiorstwa, które ubiegają się o przyznanie dofinansowania z UE, m.in. zapewniać bezpłatne szkolenia i doradztwo w zakresie przygotowania dokumentacji konkursowej oraz konsultacje na każdym etapie realizacji projektu. Warto rozważyć także wprowadzenie szerokiego wsparcia systemowego dla polskich przedsiębiorstw, którym już udało się podjąć współpracę z partnerami w UE. W takich przypadkach, aby wesprzeć rozwój działalności i zachęcić do tego inne przedsiębiorstwa, można przyznawać bezpośrednie granty, dodatkowe gwarancje finansowe państwa i specjalne ulgi podatkowe. Celem Polski powinno być także zwiększenie nakładów na badania i rozwój, a także realizację projektów wdrożeniowych dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz start-upów. Na forum UE Polska może ponadto zaproponować koncepcję europejskiego projektu wspólnego zainteresowania w dziedzinie obronności, który najlepiej wpisywałby się w poprawę jej bezpieczeństwa.

Zmiany w środowisku bezpieczeństwa

Chociaż Ursula von der Leyen rozpoczęła nową kadencję na stanowisku przewodniczącej Komisji Europejskiej z hasłem wprowadzenia w życie Europejskiej Unii Obrony¹, to dopiero deklaracje drugiej administracji Donalda Trumpa o zmniejszeniu zaangażowania USA w bezpieczeństwo europejskie nadały nowy impuls do debaty na temat europejskiego potencjału militarnego. Perspektywa ograniczania amerykańskiej obecności wojskowej w Europie i koncentracja USA na zagrożeniu ze strony Chin postawiły pozostałe państwa członkowskie NATO i UE przed koniecznością wzmocnienia zdolności do obrony i obnażyły skalę niedoinwestowania sektora zbrojeniowego².

Rosja tymczasem konsekwentnie dąży do podporządkowania sobie Ukrainy i mimo zaangażowania w wojnę odbudowuje swój potencjał szybciej, niż wcześniej zakładano, na co zgodnie wskazują liczne raporty wywiadowcze³. Ponieważ wojna z Ukrainą jest dla Władimira Putina elementem szerszej konfrontacji z Zachodem, luki w europejskim potencjale obronnym mogą zwiększać ryzyko rosyjskiej agresji na UE i NATO. Jej celem może być wymuszenie ustępstw zgodnie z rosyjskim ultimatum wobec NATO i USA z grudnia 2021 r., w którym zażądała m.in. wycofania wojsk sojuszniczych z państw przyjętych do NATO po rozpadzie ZSRR⁴. Rosja prowadzi ponadto operacje hybrydo-

.....
¹ U. von der Leyen, [Europe's Choice. Political Guidelines for the Next European Commission 2024-2029](https://commission.europa.eu), 18 lipca 2024 r., <https://commission.europa.eu>.

² [Informal EU leaders' retreat](https://www.consilium.europa.eu), European Council, Council of the European Union, 3 lutego 2025 r., www.consilium.europa.eu.

³ Por. M.A. Piotrowski, [Bałtyckie i nordyckie oceny zagrożenia militarnego ze strony Rosji](https://www.pism.pl), „Biuletyn PISM”, nr 45 (3048), 9 kwietnia 2025 r., www.pism.pl.

⁴ [Соглашение о мерах обеспечения безопасности Российской Федерации и государств-членов Организации Североатлантического договора](https://mid.ru/ru), Министерство иностранных дел Российской Федерации, 17 grudnia 2022 r., <https://mid.ru/ru>; [Договор между Российской Федерацией и Соединенными Штатами Америки о гарантиях безопасности](https://mid.ru/ru), Министерство иностранных дел Российской Федерации, 17 grudnia 2022 r., <https://mid.ru/ru>.

we, które polegają na dezinformacji, cyberatakach czy sabotażu⁵ i mają za zadanie osłabić państwa demokratyczne w trzech kluczowych wymiarach: sojuszy, instytucji państwowych i społeczeństw. Zwrócenie uwagi „do wewnątrz” ma nie tylko zmniejszyć zainteresowanie wojną w Ukrainie i faktyczny potencjał dalszego udzielania jej pomocy, lecz także utrudnić zwiększanie europejskich zdolności obronnych.

Coraz większym obciążeniem dla państw europejskich będzie więc wzmacnianie zdolności do obrony i odstraszenia Rosji, a jednocześnie utrzymanie pomocy wojskowej dla Ukrainy. Rosja, która jest niechętna do zawarcia pokoju, będzie próbowała wykorzystać ograniczanie amerykańskiego zaangażowania w Europie, w tym dostaw uzbrojenia do Ukrainy, by uzyskać jak największe korzyści. Europejską odpowiedzią na oba wyzwania ma być formowanie wspólnego rynku obronnego w UE poprzez realizację większej liczby wspólnych zamówień i zacieśnianie współpracy przy produkcji między podmiotami sektora zbrojeniowego państw członkowskich i Ukrainy.

.....
⁵ Por. F. Bryjka, [Rosyjskie działania dywersyjne wobec państw NATO](#), „Biuletyn PISM”, nr 112 (2922), 29 lipca 2024 r., www.pism.pl.

Agenda obronna UE

Od rozpoczęcia pełnoskalowej agresji Rosji na Ukrainę w 2022 r. UE zaczęła odgrywać coraz ważniejszą rolę w obszarze obronności w Europie. Przede wszystkim wspiera zdolność Ukrainy do obrony, inwestując tym samym we własne bezpieczeństwo⁶. Refinansuje dostawy sprzętu ofensywnego za pomocą Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju (EPF) – na ten cel przeznaczyła do tej pory 6,1 mld euro, które uzupełniają 57,1 mld euro bezpośredniego wsparcia z państw członkowskich. W ramach unijnej misji EUMAM zapewnia też szkolenie żołnierzy, które ukończyło do tej pory 80 tys. osób. Jednocześnie próbuje doprowadzić do zwiększenia mocy produkcyjnych europejskiego przemysłu obronnego. W tym celu w 2023 r. przyjęła – jako narzędzia przejściowe – Akt o wspieraniu produkcji amunicji (ASAP)⁷ i Instrument na rzecz wzmocnienia europejskiego przemysłu obronnego przez zamówienia realizowane na zasadzie współpracy (EDIRPA)⁸. Narastające zagrożenia sprawiły, że państwa stopniowo przełamują swoje tradycyjne ograniczenia związane z narodowymi kompetencjami w obszarze bezpieczeństwa i w większym stopniu zaczynają korzystać z działań podejmowanych we współpracy w ramach UE. Rozwiązania te służą również obejściu ograniczeń związanych z doraźnym wsparciem Ukrainy, czyli bezpośrednim dostawom uzbrojenia refinansowanym z EPF.

UE nie przejmuje przy tym od państw członkowskich nowych kompetencji, bo wymagałoby to głębokiej reformy traktatowej. Rosnące znaczenie wspólnych inicjatyw prowadzi jednak do zmiany w myśleniu strategicznym państw członkowskich. Pierwszym tego przejawem była zgoda na powołanie komisarza ds. obrony i przestrzeni

.....

⁶ A. Koziół, *Pomoc wojskowa UE dla Ukrainy a przyszłość wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony*, w: J. Szymańska (red.), *Unia Europejska wobec rosyjskiej agresji na Ukrainę*, PISM, Warszawa 2024, www.pism.pl.

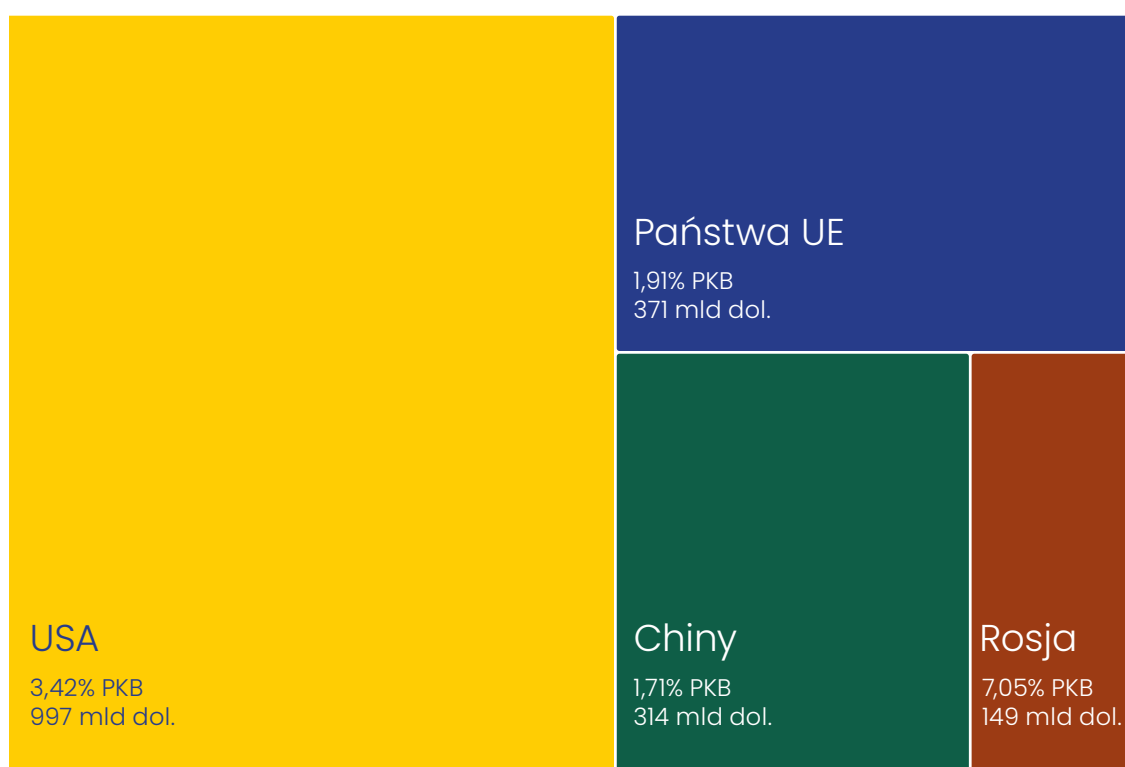
⁷ [ASAP. Boosting defence production](https://defence-industry-space.ec.europa.eu), European Commission, <https://defence-industry-space.ec.europa.eu>.

⁸ [EDIRPA. Procuring together defence capabilities](https://defence-industry-space.ec.europa.eu), European Commission, <https://defence-industry-space.ec.europa.eu>.

kosmicznej (został nim Andrius Kubilius⁹) wraz z rozpoczęciem kadencji nowej Komisji Europejskiej w 2024 r. Ugruntowuje to Komisję jako pragmatycznego aktora polityki przemysłowo-obronnej, zdolnego skutecznie wspierać państwa członkowskie. Kolejnym krokiem było opracowanie nowych dokumentów programowych definiujących nie tylko zagrożenia i wyzwania, lecz także wyznaczających konkretne działania potrzebne do skutecznej reakcji. Komisja przejęła w tym zakresie inicjatywę – najpierw zleciła byłemu prezydentowi Finlandii opracowanie raportu na temat gotowości cywilnej i wojskowej w Europie (tzw. raport Niinistö)¹⁰, a następnie na jego podstawie przygotowała Białą księgę w sprawie obronności europejskiej – Gotowość 2030 i Strategię na rzecz unii gotowości, które zostały opublikowane w marcu br.

Grafika 1:

Porównanie wydatków obronnych państw UE, USA, Rosji i Chin w 2024 r.

Opracowanie PISM za: SIPRI, IMF

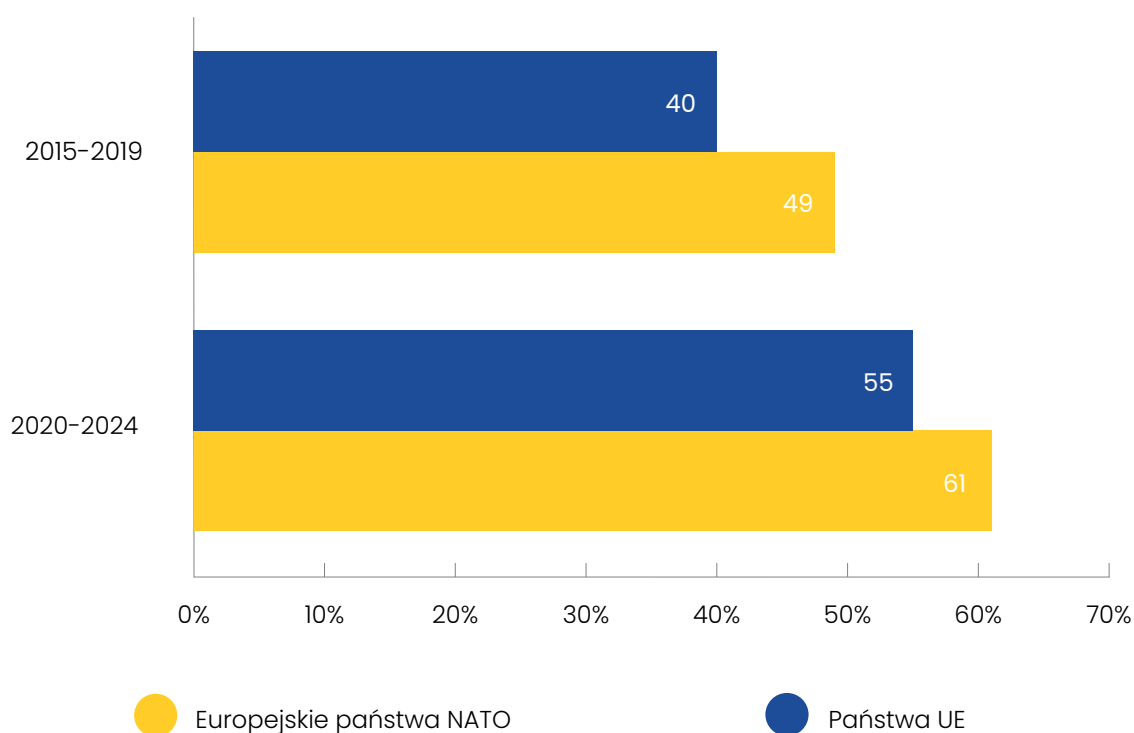
⁹ A. Kozioł, *Zmiana w myśleniu strategicznym UE – powołanie komisarza ds. obrony i przestrzeni kosmicznej*, „Biuletyn PISM”, nr 168 (2978), 13 listopada 2024 r., www.pism.pl.

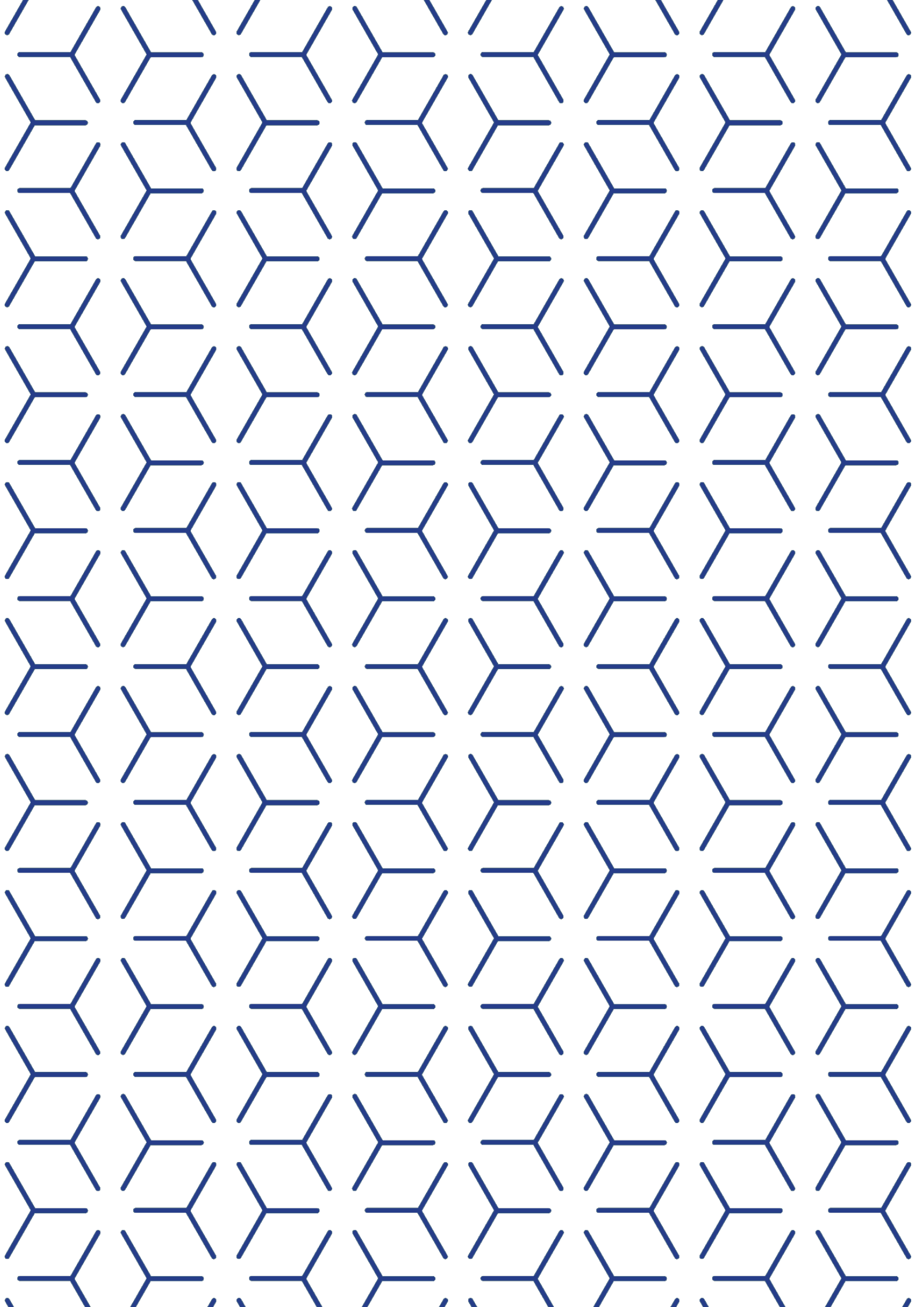
¹⁰ A. Kozioł, *UE nieprzygotowana na kryzysy – wyzwania wdrażania raportu Niinistö*, „Biuletyn PISM”, nr 31 (3034), 12 marca 2025 r., www.pism.pl.

Dokumenty te po raz pierwszy w historii UE prezentują plan kompleksowej reakcji na wyzwania bezpieczeństwa i obrony, która uwzględnia aspekty związane zarówno ze zdolnościami wojskowymi oraz przemysłem obronnym, jak i z odpornością państw i społeczeństw na zagrożenia hybrydowe. Na tym tle uwidaczniają się jednak problemy państw członkowskich, które przede wszystkim nie inwestują dostatecznie we własne zdolności – razem przeznaczają mniej niż 2% PKB na obronność, choć ten cel większość z nich przyjęła na szczycie NATO jeszcze w 2014 r. Dysproporcja wydatków między UE a innymi globalnymi graczami (zob. grafika 1) przekłada się na wyzwania stojące przed całą UE. Co więcej, brakuje zgody co do priorytetów w zakresie inwestycji w określone zdolności wojskowe zarówno na poziomie całej Unii, jak i w poszczególnych państwach członkowskich. Wynika to często z nieskoordynowanego włączania narodowych preferencji w dokumenty strategiczne UE, a także z wciąż słabej współpracy UE z NATO. Wszystko to utrudnia wyjście z pogłębianego od dekad uzależnienia od USA na poziomie strategicznym oraz w kwestii importu uzbrojenia (zob. wykres 1).

Wykres 1:

Porównanie udziału importu sprzętu wojskowego z USA do państw UE i europejskich państw NATO

W kierunku wspólnego rynku obronnego

Wobec konieczności jednoczesnego zwiększania pomocy militarnej dla Ukrainy oraz wzmocnienia potencjału obrony i odstraszenia Rosji wśród państw UE wytworzył się konsensus dotyczący potrzeby bardziej trwałych rozwiązań służących wzmocnieniu europejskiej bazy technologiczno-przemysłowej sektora obronnego (EDTIB). Głównym zadaniem UE ma być przyspieszenie procesu wypełniania luk w zdolnościach obronnych, ale też podjęcie przez państwa członkowskie współpracy na poziomie całej Unii w celu formowania wspólnego rynku obronnego. Zredukowałoby to ogólne koszty dozbrajania i wzmocniło konkurencyjność europejskich firm obronnych na światowym rynku uzbrojenia. Dotychczas państwa używały argumentu interesów bezpieczeństwa i przy kwestiach z zakresu produkcji i handlu bronią i amunicją stosowały dozwoloną w art. 346 Traktatu o funkcjonowaniu UE derogację od ogólnych zasad traktatowych dotyczących wspólnego rynku¹¹. Takie podejście skutkowało m.in. niewielkimi postępami w zacieśnianiu współpracy w zakresie wspólnych zakupów, mimo że państwa już w 2007 r. przyjęły za cel podniesienie ich do poziomu 35% (zob. wykres 2).

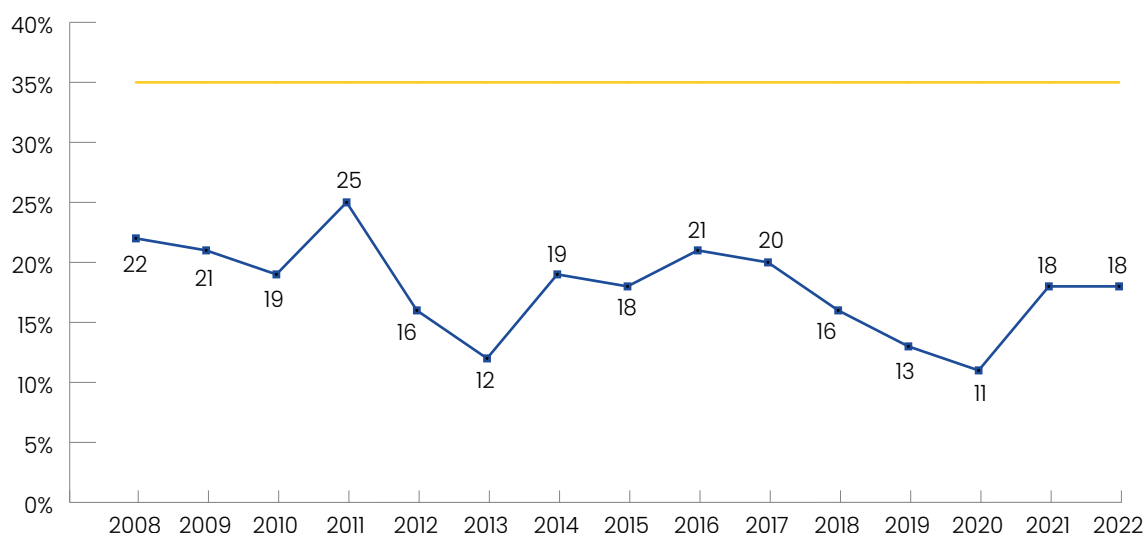
Inicjatywy zaproponowane w tym roku przez Komisję mają przede wszystkim promować działania podejmowane we współpracy na poziomie UE poprzez ułatwianie szybkiego wzmocnienia zdolności wojskowych państw członkowskich. Impulsem do skokowego zwiększenia inwestycji ma stać się opracowany przez Komisję plan „ReArm Europe / Gotowość 2030”, który zakłada pozyskanie na ten cel nawet 800 mld euro¹².

.....
¹¹ [Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej z dnia 13 grudnia 2007 r.](https://eur-lex.europa.eu), Dz.U. UE C 202 z 7.6.2016, s. 47–360, <https://eur-lex.europa.eu>.

¹² [Komisja przedstawia białą księgę w sprawie obronności europejskiej i planu ReArm Europe / Gotowość 2030](https://ec.europa.eu), Komisja Europejska, 19 marca 2025 r., <https://ec.europa.eu>.

Wykres 2:

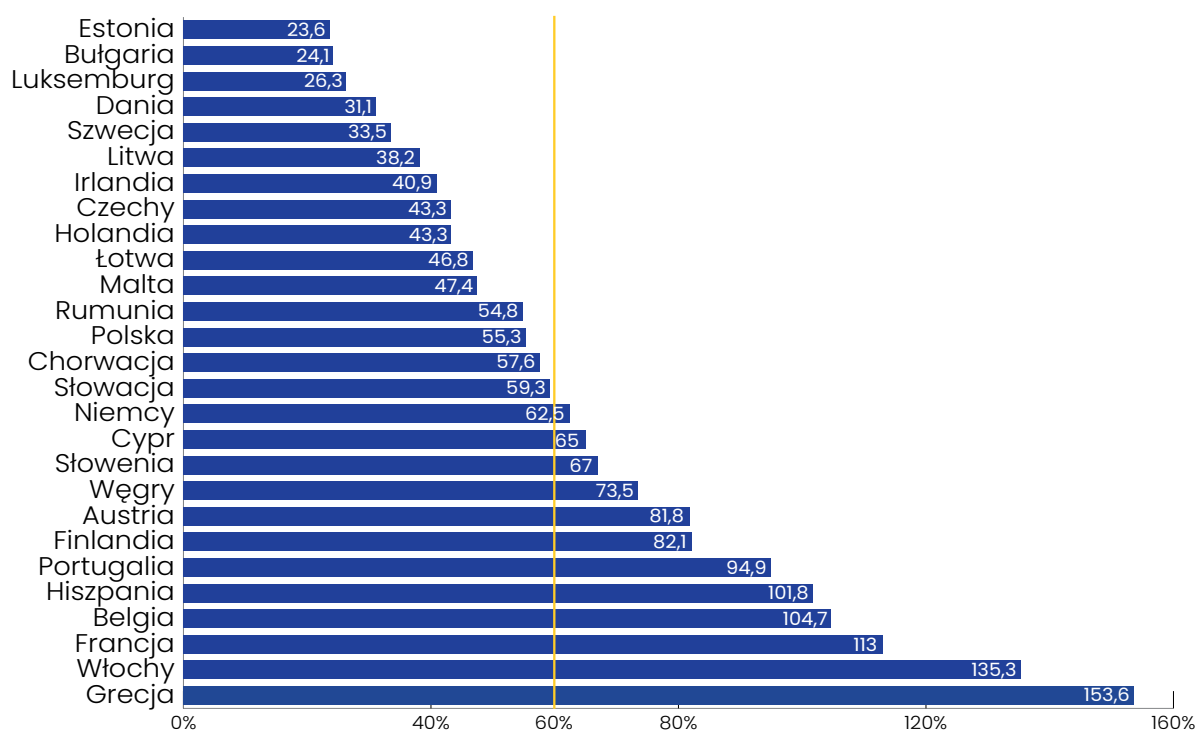
Udział wspólnych zamówień w całości zamówień na sprzęt wojskowy w UE (wobec celu 35%)

Opracowanie PISM za: EDA

Wykres 3:

Dług publiczny brutto państw UE w 2024 r. (procent PKB)

Opracowanie PISM za: Eurostat

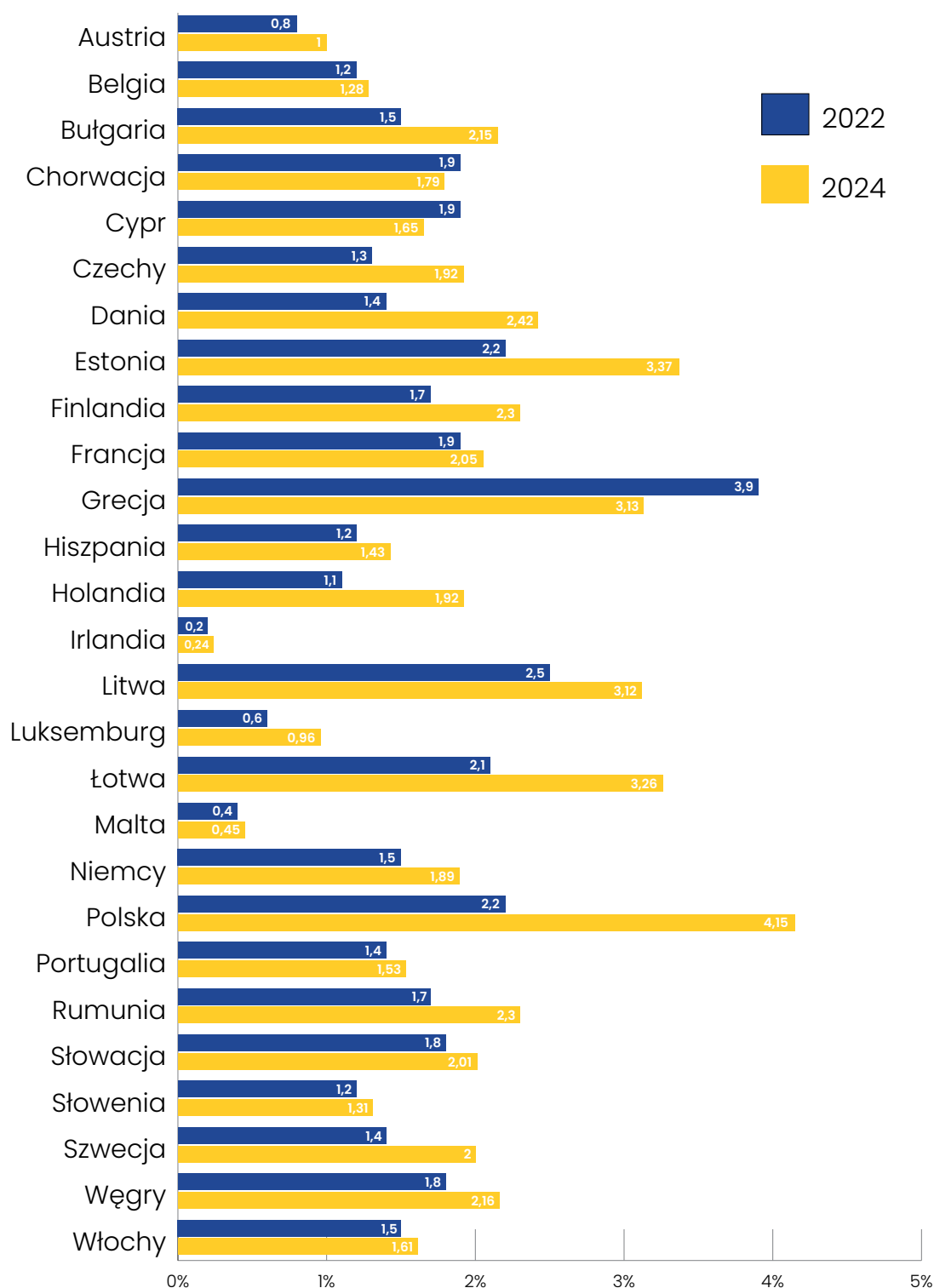
Kluczowym elementem propozycji jest przyjęty w maju br. Instrument na rzecz Zwiększenia Bezpieczeństwa Europy (SAFE) o wartości 150 mld euro. Dzięki niemu państwa będą mogły ubiegać się o udzielenie długoterminowych pożyczek na rynkach kapitałowych za pośrednictwem UE, tak aby szybko dofinansować sektor obronny, a jednocześnie rozłożyć w czasie związane z tym obciążenia. Nie dla wszystkich członków UE pożyczki okażą się korzystne, głównie ze względu na ich niedostateczną konkurencyjność cenową, zwłaszcza w przypadku możliwości pozyskiwania przez niektóre państwa tańszych pożyczek z rynku, a także z powodu wliczania ich do krajowego zadłużenia, które zgodnie z paktem stabilności i wzrostu nie może przekraczać 60% PKB (zob. wykres 3). Niemniej w obliczu dużego zainteresowania państw pula będzie zapewne rozdysponowana jeszcze w tym roku. Do tej pory o przyznanie pożyczki zawnioskowało 18 członków Unii – Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Czechy, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Litwa, Łotwa, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Węgry i Włochy (zob. mapa 1). Maksymalna kwota ich wniosków przekroczyła dostępny budżet, minimalna wyniosła zaś 127 mld euro. Oznacza to, że część środków będzie mogła zostać wydana na już zamówione uzbrojenie, w tym przez pojedyncze państwa. Wymóg współpracy odnosi się w każdym przypadku co najmniej do dwóch państw (jednym z nich może być Ukraina), co potwierdza, że priorytetem w ramach SAFE są szybkie inwestycje. Instrument ma zachęcić państwa członkowskie i Ukrainę do wzmacniania ich potencjału, ale nie zniechęcać w ogóle do inwestowania, co mogłoby mieć miejsce, gdyby Komisja próbowała wymusić w krótkim czasie daleko idące pogłębianie współpracy państw członkowskich w rozwijaniu zdolności wojskowych.

Wyłożenie pozostałych 650 mld euro jest przy tym niezbędne, aby doszło do realnego wzmocnienia EDTIB w najbliższych pięciu latach. UE próbuje zachęcić państwa członkowskie do zwiększenia budżetów krajowych na obronność, umożliwiając wzrost zadłużenia. W tym celu wydała zgodę na ponowne uruchomienie tzw. klauzuli wyjścia w ramach paktu stabilności i wzrostu dla wydatków na obronność (1,5% PKB na okres czterech lat). Jest to działanie nadzwyczajne, które wcześniej zostało podjęte w 2020 r. w odpowiedzi na kryzys wywołany pandemią. Komisja zakłada też wykorzystanie środków z obecnego unijnego budżetu, np. z funduszu spójności, na rozwój infrastruktury podwójnego zastosowania. Próbuje też przyciągnąć prywatne inwestycje dzięki większej elastyczności finansowania Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Jak dotąd większość państw członkowskich nie zwiększyła jednak wystarczająco swoich budżetów obronnych (zob. wykres 4) ani nie przedstawiła konkretnych planów zwiększenia. Z klauzuli wyjścia skorzystało 15 państw (Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Grecja, Litwa, Łotwa, Polska, Portugalia, Słowacja, Słowenia i Węgry), w większości flanki wschodniej (zob. mapa 1). Z powodu powolnego podejmowania decyzji przez państwa i restrykcyjnej polityki sektora bankowego przedsięwzięcia obron-

ne są więc nadal dofinansowywane w ograniczonym stopniu, co przekłada się na ostrożniejszą politykę sektora prywatnego, w tym niedostateczne zwiększanie mocy produkcyjnych przez firmy zbrojeniowe.

Wykres 4:

Budżety obronne państw UE (procent PKB)

Komisja podejmuje jednak kolejne działania, które mają zachęcić państwa do wzmacniania rodzimych firm sektora zbrojeniowego, dążąc jednoznacznie do utworzenia wspólnego rynku obronnego. W tym celu jeszcze w 2024 r. zaproponowała Program na rzecz europejskiego przemysłu obronnego (EDIP), który wdraża założenia Europejskiej strategii przemysłu obronnego (EDIS)¹³. Pula środków nie będzie w tym przypadku wysoka – 1,5 mld euro do końca 2027 r. (1,2 mld euro dla państw członkowskich oraz 300 mln euro dla Ukrainy). Kluczowe są jednak proponowane przez ten program regulacje, które mają doprowadzić do trwałego zacieśnienia współpracy między państwami w obszarze zamówień i produkcji. Będą one miały długofalowe skutki, ponieważ staną się podstawą do planowania unijnych inwestycji w obronność w kolejnej perspektywie budżetowej na lata 2028–2034 i wpłyną na kształt europejskiego sektora zbrojeniowego. Jest to szczególnie istotne, ponieważ propozycja wieloletnich ram finansowych przedstawiona przez Komisję w lipcu br. zakłada pięciokrotny wzrost nakładów na obronność¹⁴.

Podobnie jak w przypadku SAFE, kluczowym kryterium finansowania jest pochodzenie komponentów – wartość pozyskanych poza UE nie będzie mogła przekroczyć 35%. Podmioty z państw EOG-EFTA (Islandia, Liechtenstein, Norwegia i Szwajcaria) oraz Ukraina otrzymały analogiczny status do podmiotów z państw UE. Możliwość współpracy z USA, które dysponują znacznymi zdolnościami przemysłowymi i technologicznymi, a których firmy często konkurują z unijnymi, będzie jednak ograniczona, co ma zwiększyć niezależność europejskiego sektora. Komponenty spoza UE nie będą mogły pochodzić z państw naruszających interesy UE lub jej państw członkowskich w obszarze bezpieczeństwa i obrony, co powinno obejmować m.in. Rosję i Chiny. Wszystkie produkty obronne (poza amunicją i pociskami) będą również podlegały kontroli państw członkowskich na zasadzie „uprawnień projektowych” (*design authority*), co ma wyeliminować ograniczenia z zakresu własności intelektualnej i eksportu, które państwa zazwyczaj nakładają, rozpoczynając współpracę przemysłowo-obronną z zagranicznymi partnerami. Z perspektywy celów strategicznych UE – w ujęciu zarówno polityki bezpieczeństwa, jak i polityki przemysłowej – niepożądaną sytuacją jest, gdy takie ograniczenia uniemożliwiają swobodne decydowanie o rozwijaniu sprzętu wojskowego pozyskanego z zagranicy, a nawet – co pokazały debaty o transferach broni dla walczącej Ukrainy – o jego operacyjnym użyciu. Dodatkową zachętą fiskalną

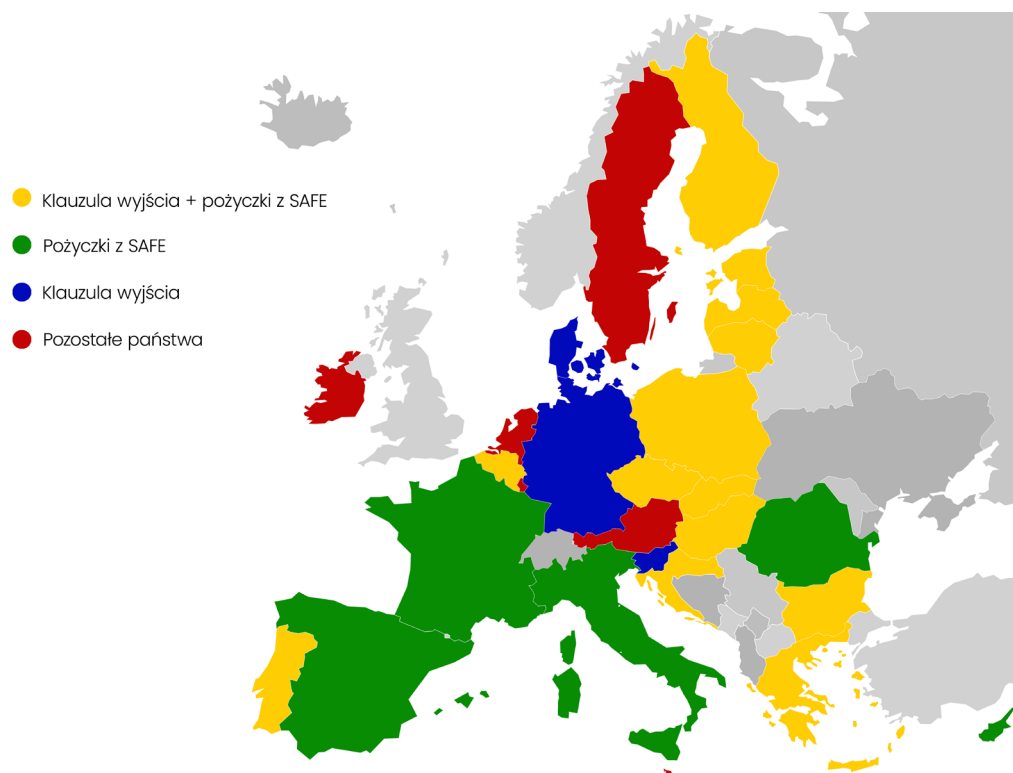
.....
¹³ [EDIS. Our common defence industrial strategy](https://defence-industry-space.ec.europa.eu), European Commission, <https://defence-industry-space.ec.europa.eu>; A. Kozioł, [Wojna na Ukrainie impulsem do budowy europejskiego przemysłu obronnego](#), „Biuletyn PISM”, nr 53 (2863), 4 kwietnia 2024 r., www.pism.pl.

¹⁴ [Press Statement by European Commissioner for Defence and Space, Andrius Kubilius, on the Multiannual Financial Framework \(MFF\)](#), European Commission, 16 lipca 2025 r., <https://ec.europa.eu>.

do podejmowania wspólnych działań ma być zwolnienie z VAT, które pozwoli na duże oszczędności państwom realizującym ambitne programy zakupowe.

Mapa 1:

Inwestycje obronne państw członkowskich z wykorzystaniem instrumentów UE

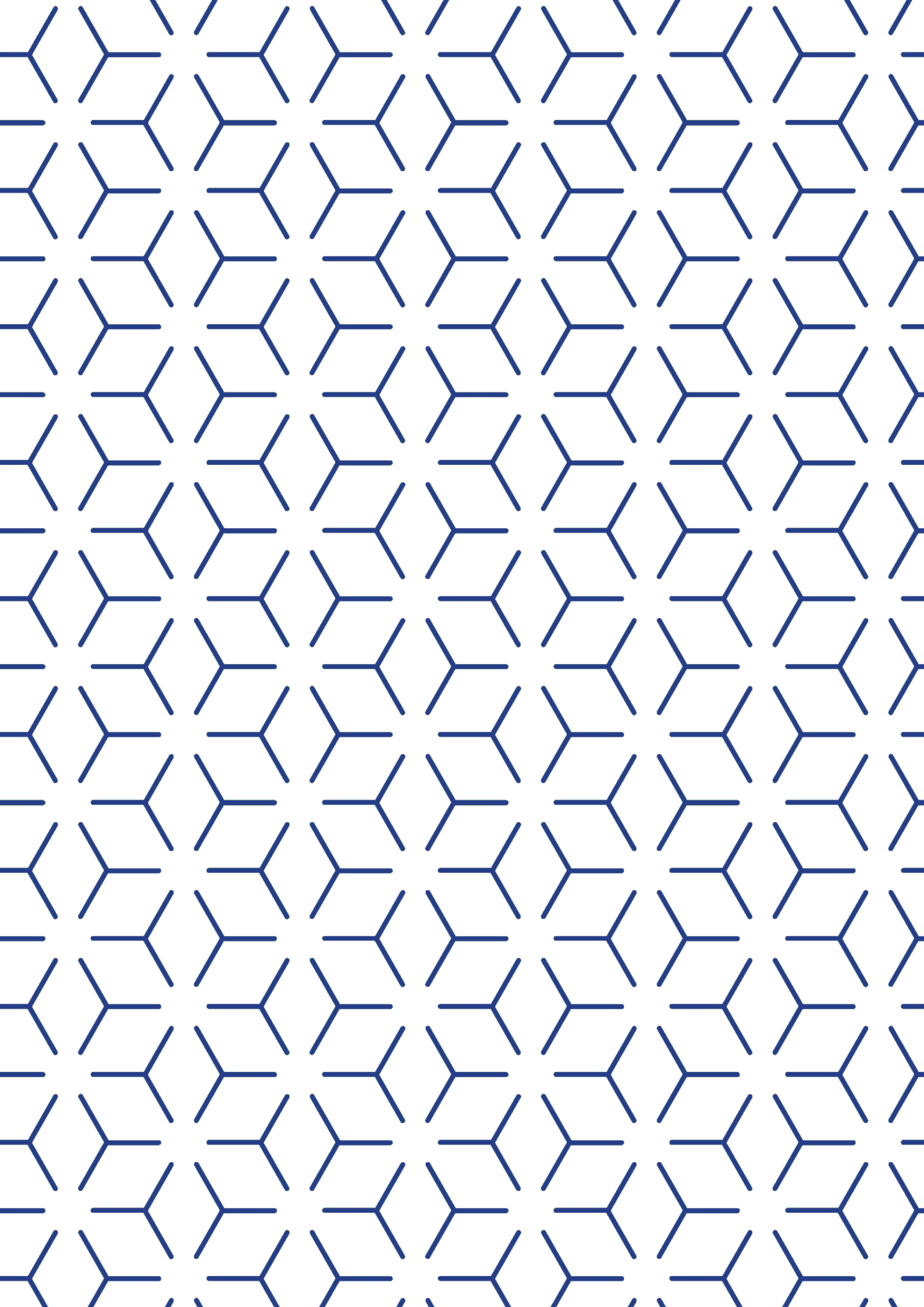
Opracowanie PISM za: Komisja Europejska

Zarówno w przypadku skorzystania z SAFE, jak i włączenia w EDIP Ukraina będzie traktowana analogicznie do państw członkowskich. Jest to silny sygnał polityczny o wsparciu jej wysiłku obronnego, a także o europejskim kierunku integracji tego państwa. Rozwój zdolności produkcyjnych ukraińskiej bazy technologiczno-przemysłowej sektora obronnego i współpraca tego państwa z EDTIB ułatwią zaspokajanie potrzeb związanych z wojną i będą zastępowały część bezpośrednich dostaw sprzętu wojskowego i amunicji. Ma to szczególne znaczenie w kontekście przenoszenia wysiłku zbrojeniowego na Europę z powodu ograniczania dostaw z USA¹⁵ i przedłużającego się weta Węgier w sprawie EPF, które zablokowało funkcjonowanie tego doraźnego mechanizmu¹⁶.

¹⁵ J. Masters, W. Merrow, [Here's How Much Aid the United States Has Sent Ukraine](https://www.cfr.org/article/Here's-How-Much-Aid-the-United-States-Has-Sent-Ukraine/64787), Council on Foreign Relations, 15 lipca 2025 r., www.cfr.org.

¹⁶ J. Barigazzi, [EU ministers fume as "outrageous" Hungary yet again blocks military aid for Ukraine](https://www.politico.eu/article/eu-ministers-fume-as-outrageous-hungary-yet-again-blocks-military-aid-for-ukraine/), „Politico”, 27 maja 2024 r., www.politico.eu.

Wspólny rynek obronny ma ponadto wzmacniać współpraca z państwami trzecimi. W tym celu UE zawiera partnerstwa w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony – podpisała dotychczas osiem takich umów, z których trzy obejmują państwa kandydujące do Unii (Albanię, Macedonię Północną, Mołdawię), a pozostałe – sojuszników (Kanadę, Norwegię, Wielką Brytanię) lub partnerów NATO (Japonię, Koreę Południową). Negocjuje ponadto z Wielką Brytanią i Kanadą warunki ich pogłębionej współpracy w ramach SAFE. Taki format ma podtrzymać zdolność do modernizacji europejskiego uzbrojenia dzięki transferom technologii, a także przyciągać inwestycje w EDTIB poprzez zakładanie spółek joint venture i przenoszenie produkcji do Europy. Ważne przy tym, by współpraca z partnerami była projektowana z uwzględnieniem wpływu na kształt wspólnego rynku i nie prowadziła do jego dalszej koncentracji, co mogłoby nastąpić w przypadku współpracy ograniczającej się do największych firm sektora zbrojeniowego z grona pięciu największych producentów broni w UE (Francja, Niemcy, Włochy, Hiszpania, Szwecja).

Wspólny rynek dla wspólnego bezpieczeństwa

Mimo zacieśniania współpracy obronnej Unia uzupełnia rolę, którą pełni NATO. Sojusz stanowi podstawę obrony dla większości państw UE (23 spośród 27), co uwzględnia art. 42 Traktatu o UE¹⁷, a ostatnio potwierdziło przyjęcie dwóch członków Unii – Finlandii (2023 r.) i Szwecji (2024 r.) – związane z agresywnymi działaniami Rosji. Konieczność przejścia przez Europę większej odpowiedzialności za własne bezpieczeństwo wobec perspektywy redukcji skali i zmiany charakteru obecności wojskowej USA w Europie powoduje, że UE jest coraz częściej uznawana za aktora, który ma do odegrania rolę równie ważną jak Sojusz. Finansowanie EDTIB z wykorzystaniem SAFE i EDIP, a od 2028 r. nowego unijnego budżetu, może okazać się kluczowe dla wzmocnienia europejskich zdolności do odstraszania i obrony Rosji oraz wsparcia wojskowego Ukrainy.

Osiągnięcie przez UE sukcesu w istotnym wzmacnianiu potencjału militarnego jej państw członkowskich, a jednocześnie w budowaniu wspólnego rynku obronnego wymaga jednak – obok przyciągnięcia co najmniej 800 mld euro inwestycji – dwóch strategicznych decyzji. Przede wszystkim należy określić i ujednolicić priorytety na poziomie unijnym, tak aby struktura i kierunki inwestycji odzwierciedlały bieżące zagrożenia, głównie ze strony Rosji. Po drugie działania te muszą być skoordynowane – na poziomie szczegółowym – z planowaniem obronnym NATO.

Podwyższenie przez większość członków UE nakładów na obronność zostało potwierdzone w ustaleniach szczytu Sojuszu w Hadze w czerwcu br. Zgodnie z nimi państwa NATO mają zwiększyć wydatki do 5% PKB do 2035 r., w tym do 3,5% ma być przeznaczonych na ich siły zbrojne i 1,5% na powiązane wydatki (np. infrastrukturę podwójnego zasto-

.....
¹⁷ [Traktat o Unii Europejskiej z dnia 13 grudnia 2007 r.](https://eur-lex.europa.eu/), Dz.U. UE C 202 z 7.6.2016, s. 13–46, <https://eur-lex.europa.eu/>.

sowania)¹⁸. Hiszpania jeszcze przed zatwierdzeniem nowego pułapu zapowiedziała, że nie będzie w stanie go osiągnąć¹⁹, w związku z czym należy spodziewać się, że podobne trudności wystąpią również w innych państwach. Unijne narzędzia mogą w tej sytuacji tworzyć dodatkowe, pozabudżetowe zachęty do bardziej ambitnego podejścia do zwiększania zdolności obronnych. Wpisuje się w to m.in. proponowany przez Komisję pakiet (de)regulacji „Omnibus”, który zakłada uproszczenia dla sektora obronnego, m.in. w zakresie procedur ubiegania się o środki, kryteriów kwalifikowalności, czasu wydawania pozwoleń czy ograniczeń środowiskowych²⁰.

Niezależnie od kwestii wydatków na obronność UE powinna dążyć do precyzyjnego określenia swoich priorytetów w zakresie rozwoju zdolności wojskowych i dopasowania ich do celów NATO. Fundamentalną przeszkodą dla zacieśnienia współpracy UE i NATO w tym zakresie jest ograniczony charakter relacji obu instytucji, zwłaszcza co do wymiany informacji niejawnych. Chociaż od 2008 r. w ramach UE opracowywane są plany rozwoju zdolności (CDP), trudno jest określić jednoznacznie, w jakim stopniu różnie definiowane i niepokrywające się ze sobą w pełni priorytety unijne (zob. tabela 1) zgodne są z natowskimi (zob. tabela 2). Jest to szczególnie istotne w sytuacji, gdy UE nie pełni funkcji sojuszu militarnego, czyli organizacji takiej jak NATO, posiadającej m.in. rozwinięte własne struktury dowodzenia i plany operacyjne. Niemniej z oficjalnych wypowiedzi szefów Komisji i NATO wynika, że obie instytucje dysponują podobną listą zdolności do obrony powietrznej i przeciwrakietowej czy mobilności wojskowej²¹.

.....
¹⁸ [The Hague Summit Declaration issued by the NATO Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in The Hague 25 June 2025](#), NATO, 25 czerwca 2025 r., www.nato.int.

¹⁹ L. Kayali, M. Grier, [Spain wants exemption from NATO's 5 percent defense spending target](#), „Politico”, 19 czerwca 2025 r., www.politico.eu.

²⁰ [Defence Readiness Omnibus](#), European Commission, <https://defence-industry-space.ec.europa.eu>.

²¹ [“To Prevent War, NATO Must Spend More”, Speech by NATO Secretary General Mark Rutte at the Concert Noble, Brussels](#), NATO, 12 grudnia 2024 r., www.nato.int; [Commissioner Kubilius's speech at the European Defence Agency Annual Conference](#), European Commission, 22 stycznia 2025 r., <https://ec.europa.eu>.

Tabela 1:
Zestawienie priorytetów rozwoju zdolności UE

Zdolności	EDA (2023)	Rada Europejska (marzec 2025)	Biała księga (marzec 2025)	Plan działania na rzecz gotowości obronnej do 2030 r. (październik 2025)
Lądowe		Pociski i amunicja	Amunicja i pociski	Pociski raketowe i amunicja
	Lądowe systemy precyzyjnego rażenia	Systemy artyleryjskie, w tym zdolności do precyzyjnych głębokich uderzeń	Systemy artyleryjskie, w tym dalekiego zasięgu, przeznaczone do precyzyjnych głębokich uderzeń	Systemy artyleryjskie
	Przyszłe systemy dla żołnierzy	Drony i systemy antydronowe	Drony i systemy antydronowe, w tym pojazdy powietrzne, naziemne, nawodne i podwodne, wzmacniające świadomość sytuacyjną i rozpoznanie	Drony i systemy antydronowe
	Zdolności do walki naziemnej			Działania lądowe
Powietrzne	Platformy i uzbrojenie do walki powietrznej			
	Zdolności dowodzenia i informowania w powietrzu			
	Zintegrowana obrona przeciwlotnicza i przeciwraketowa	Obrona powietrzna i przeciwraketowa	Obrona powietrzna i przeciwraketowa przed pełnym spektrum zagrożeń powietrznych (pociski manewrujące, pociski balistyczne i hipersoniczne, statki powietrzne i systemy bezałogowego statku powietrznego)	Obrona przeciwlotnicza i przeciwraketowa
	Transport powietrzny		Transport strategiczny i tankowanie w powietrzu	
Morskie	Walka morską i zapobieganie atakom na morzu			Zdolności morskie
	Działania wojenne pod wodą i na dnie morskim			
	Świadomość w domenie morskiej		Orientacja w obszarze morskim	

Zdolności	EDA (2023)	Rada Europejska (marzec 2025)	Biała księga (marzec 2025)	Plan działania na rzecz gotowości obronnej do 2030 r. (październik 2025)
Kosmiczne	Operacje kosmiczne	Czynniki warunkujące potencjał sił w odniesieniu do przestrzeni kosmicznej	Wykorzystanie i ochrona przestrzeni kosmicznej	
	Usługi kosmiczne			
Cyfrowe	Pełne spektrum możliwości operacji cyberobrony	Cyberprzestrzeń	Cyberwojna	Cyberwojna
		Sztuczna inteligencja	Sztuczna inteligencja, technologie kwantowe	Sztuczna inteligencja
Czynniki warunkujące potencjał sił	Dominacja operacji widma elektro-magnetycznego	Walka radioelektroniczna	Walka radioelektroniczna i bezpieczna komunikacja	Wojna radioelektroniczna
	Trwały i odporny C4ISTAR		Wywiad i rozpoznanie	
	Mobilność wojskowa	Mobilność wojskowa	Mobilność wojskowa	Mobilność wojskowa
	Ochrona infrastruktury krytycznej i bezpieczeństwo energetyczne	Czynniki warunkujące potencjał sił w odniesieniu do infrastruktury krytycznej	Czynniki warunkujące potencjał sił i ochrona infrastruktury krytycznej	Czynniki warunkujące potencjał sił
	Zrównoważona i elastyczna logistyka		Wojskowa infrastruktura paliwowa	
	Wsparcie medyczne			
	Obrona chemiczna, biologiczna, radiologiczna i jądrowa			
	Spójne i dobrze wyszkolone siły zbrojne			

Opracowanie PISM za: EDA, Rada Europejska, Komisja Europejska

Jednocześnie jest mało prawdopodobne, by w najbliższym czasie udało się przełamać impas i podjąć decyzję o pogłębieniu współpracy. Nieformalne spotkania unijnego Komitetu Politycznego i Bezpieczeństwa (PSC) i natowskiej Rady Północnoatlantyckiej (NAC), podobne do tego, które pierwszy raz od trzech lat odbyło się w maju br. i dotyczyło dalszego wspierania Ukrainy, pozwolą jedynie na ogólną koordynację działań²².

Tabela 2:
Priorytety rozwoju zdolności NATO

Cele	Zdolności	3,5% PKB do 2035 r.	Przegląd w 2029 r.
	Dodatkowe inwestycje (odporność, infrastruktura, baza przemysłowa)	1,5% PKB do 2035 r.	1,5% PKB do 2035 r.
Zadania	Odstraszanie i obrona	Zapobieganie kryzysom i zarządzanie nimi	Wspólne bezpieczeństwo
Domena operacyjna	Lądowa	Powietrzna	Morska
	Kosmiczna	Cyfrowa	Operacje wielodomenowe
Przeznaczenie	400-procentowy wzrost zdolności w zakresie obrony powietrznej i rakietowej	Zwiększenie liczby dronów i systemów rakietowych dalekiego zasięgu	Poprawa odporności na operacje hybrydowe, w tym sabotaż
	Zwiększenie liczby okrętów i myśliwców o kilkaset sztuk	Modernizacja strategicznych sił nuklearnych	Rozwój centrów dowodzenia i kontroli
	Zwiększenie liczby wozów opancerzonych i czołgów o kilka tysięcy sztuk	Rozwój zdolności kosmicznych, w tym komunikacji, i cyfrowych	Zwiększenie liczebności formacji lądowych (ok. 40-50 brygad, 200-250 tys. żołnierzy)
	Podwojenie zdolności w zakresie logistyki, zaopatrzenia, transportu i wsparcia medycznego	Zwiększenie zdolności produkcyjnych pocisków artyleryjskich do milionów sztuk	

Opracowanie PISM za: NATO

²² [NATO and the European Union unite for Ukraine at a NAC - PSC meeting](https://www.nato.int), NATO, 28 maja 2025 r., www.nato.int.

Mimo nacisku na współpracę w warunkach wspólnego rynku Komisja częściowo uwzględniła podejście, zgodnie z którym wsparcie powinno odpowiadać priorytetom w zakresie rozwoju zdolności wojskowych. Bardzo ważne będą jednak dalsze kroki w tym kierunku, proponowane m.in. przez EDIP – powołanie europejskich projektów wspólnego zainteresowania w dziedzinie obronności (EDPCI), które mają funkcjonować jako specjalna forma pomocy publicznej wzmacniającej rodzimy przemysł (analogicznie do cywilnych projektów IPCEI)²³. Wybrane projekty powinny mieć co do zasady największe znaczenie dla europejskiej obronności, co jest szczególnie ważne wobec niejednoznaczności priorytetów na poziomie UE i ograniczonych środków na dozbrajanie. Próbką odpowiedzi na to wyzwanie jest opublikowany w październiku br. Plan działania na rzecz gotowości obronnej do 2030 r. Definiuje on cztery europejskie inicjatywy przewodnie: 1. Europejską inicjatywę na rzecz obrony z wykorzystaniem dronów, 2. Straż wschodniej flanki, 3. Europejską tarczę powietrzną, 4. Europejską tarczę kosmiczną. Są to ogólnie zdefiniowane cele, na które na razie państwa nie odpowiedziały konkretnymi propozycjami.

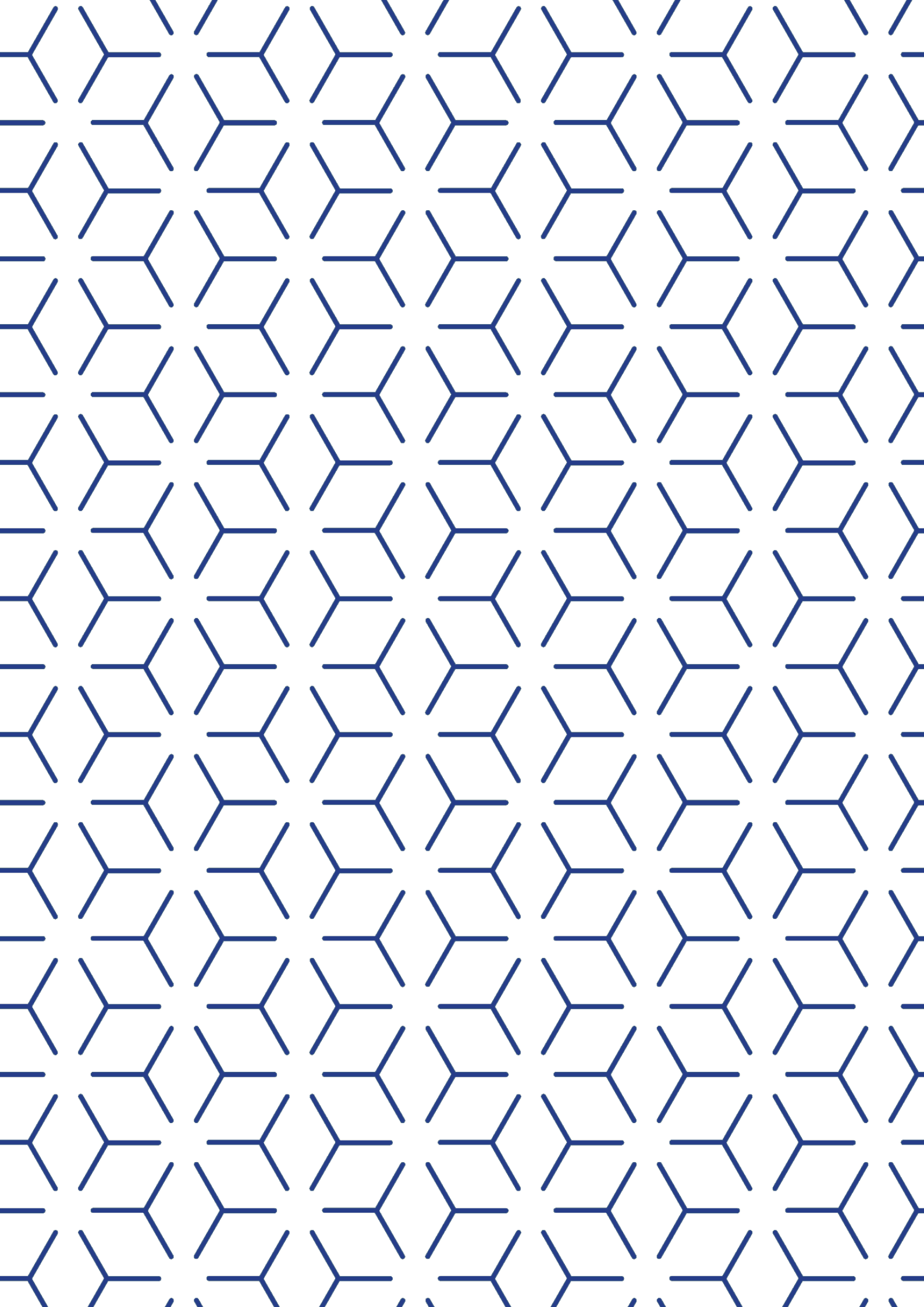
Jednocześnie wzmacnianie zdolności do obrony i odstraszenia Rosji będzie wymagało od UE lepszej koordynacji w polityce zagranicznej. Podpisywane umowy o współpracy w dziedzinie obronności powinny przede wszystkim przyciągać inwestycje do europejskiego sektora zbrojeniowego, tak aby służyć usprawnieniu wypełniania luk w zdolnościach obronnych UE i budowaniu wspólnego rynku obronnego. Proces ten powinien jednocześnie odzwierciedlać wspólne strategiczne interesy i utrzymywać tradycyjne zaangażowanie kluczowych partnerów UE, czyli Kanady, Korei Południowej, USA czy Wielkiej Brytanii. Bez ich wkładu tempo dozbrajania w Unii spadnie, a niektóre państwa członkowskie mogą nawet zniechęcić się do tak hermetycznie projektowanego wspólnego rynku obronnego. W konsekwencji mogłoby się to przełożyć nawet na ogólny spadek ich ambicji inwestycyjnych i odwrócić reformy proponowane przez Komisję.

.....

²³ M. Makowska, [Rola tzw. projektów wspólnego zainteresowania UE \(IPCEI\) w rozwoju europejskiego przemysłu](#), „Biuletyn PISM”, nr 128 (2547), 10 sierpnia 2022 r., www.pism.pl.

Spis wykresów, tabel i map

Grafika 1:	Porównanie wydatków obronnych państw UE, USA, Rosji i Chin w 2024 r.	14
Wykres 1:	Porównanie importu sprzętu wojskowego z USA do państw UE i europejskich państw NATO	15
Wykres 2:	Udział wspólnych zamówień w całości zamówień na sprzęt wojskowy w UE (wobec celu 35%)	18
Wykres 3:	Dług publiczny brutto państw UE w 2024 r. (procent PKB)	18
Wykres 4:	Budżety obronne państw UE (procent PKB)	20
Mapa 1:	Inwestycje obronne państw członkowskich z wykorzystaniem instrumentów UE	22
Tabela 1:	Zestawienie priorytetów rozwoju zdolności UE	27
Tabela 2:	Priorytety rozwoju zdolności NATO	29

Bibliografia

U. von der Leyen, *Europe's Choice. Political Guidelines for the Next European Commission 2024-2029*, 18 lipca 2024 r., https://commission.europa.eu/document/download/e6cd4328-673c-4e7a-8683-f63ffb2cf648_en.

Informal EU leaders' retreat, European Council, Council of the European Union, 3 lutego 2025 r., <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2025/02/03/>.

M.A. Piotrowski, *Bałtyckie i nordyckie oceny zagrożenia militarnego ze strony Rosji*, „Biuletyn PISM”, nr 45 (3048), 9 kwietnia 2025 r., <https://www.pism.pl/publikacje/baltyckie-i-nordyckie-oceny-zagrozenia-militarnego-ze-strony-rosji>.

Соглашение о мерах обеспечения безопасности Российской Федерации и государств-членов Организации Североатлантического договора, Министерство иностранных дел Российской Федерации, 17 grudnia 2022 r., https://mid.ru/ru/foreign_policy/rso/nato/1790803/.

Договор между Российской Федерацией и Соединенными Штатами Америки о гарантиях безопасности, Министерство иностранных дел Российской Федерации, 17 grudnia 2022 r., https://mid.ru/ru/foreign_policy/rso/nato/1790818/.

F. Bryjka, *Rosyjskie działania dywersyjne wobec państw NATO*, „Biuletyn PISM”, nr 112 (2922), 29 lipca 2024 r., <https://pism.pl/publikacje/rosyjskie-dzialania-dywersyjne-wobec-panstw-nato>.

A. Koziół, *Pomoc wojskowa UE dla Ukrainy a przyszłość wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony*, w: J. Szymańska (red.), *Unia Europejska wobec rosyjskiej agresji na Ukrainę*, PISM, Warszawa 2024, <https://www.pism.pl/publikacje/unia-europejska-wobec-rosyjskiej-agresji-na-ukraine>.

ASAP. Boosting defence production, European Commission, https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/asap-boosting-defence-production_en.

EDIRPA. *Procuring together defence capabilities*, European Commission, https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/edirpa-addressing-capability-gaps_en.

A. Koziół, *Zmiana w myśleniu strategicznym UE – powołanie komisarza ds. obrony i przestrzeni kosmicznej*, „Biuletyn PISM”, nr 168 (2978), 13 listopada 2024 r., <https://www.pism.pl/publikacje/zmiana-w-mysleniu-strategicznym-ue-powolanie-komisarza-ds-obrony-i-przestrzeni-kosmicznej>.

A. Koziół, *UE nieprzygotowana na kryzysy – wyzwania wdrażania raportu Niinistö*, „Biuletyn PISM”, nr 31 (3034), 12 marca 2025 r., <https://www.pism.pl/publikacje/ue-nieprzygotowana-na-kryzysy-wyzwania-wdrazania-raportu-niinist%C3%B6>.

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej z dnia 13 grudnia 2007 r., Dz.U. UE C 202 z 7.6.2016, s. 47–360, <https://eur-lex.europa.eu/PL/legal-content/summary/treaty-on-the-functioning-of-the-european-union.html>.

Komisja przedstawia białą księgę w sprawie obronności europejskiej i planu ReArm Europe / Gotowość 2030, Komisja Europejska, 19 marca 2025 r., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_25_793.

EDIS. *Our common defence industrial strategy*, European Commission, https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/edis-our-common-defence-industrial-strategy_en.

A. Koziół, *Wojna na Ukrainie impulsem do budowy europejskiego przemysłu obronnego*, „Biuletyn PISM”, nr 53 (2863), 4 kwietnia 2024 r., <https://www.pism.pl/publikacje/wojna-na-ukrainie-impulsem-do-budowy-europejskiego-przemyslu-obronnego>.

Press Statement by European Commissioner for Defence and Space, Andrius Kubilius, on the Multiannual Financial Framework (MFF), European Commission, 16 lipca 2025 r., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_25_1861.

J. Masters, W. Merrow, *Here's How Much Aid the United States Has Sent Ukraine*, Council on Foreign Relations, 15 lipca 2025 r., <https://www.cfr.org/article/how-much-us-aid-going-ukraine>.

J. Barigazzi, *EU ministers fume as “outrageous” Hungary yet again blocks military aid for Ukraine*, „Politico”, 27 maja 2024 r., <https://www.politico.eu/article/eu-ministers-outrageous-hungary-blocks-military-aid-arms-ukraine>.

Traktat o Unii Europejskiej z dnia 13 grudnia 2007 r., Dz.U. UE C 202 z 7.6.2016, s. 13–46, <https://eur-lex.europa.eu/PL/legal-content/summary/treaty-on-european-union.html>.

The Hague Summit Declaration issued by the NATO Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in The Hague 25 June 2025, NATO, 25 czerwca 2025, https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_236705.html.

L. Kayali, M. Grier, *Spain wants exemption from NATO's 5 percent defense spending target*, „Politico”, 19 czerwca 2025 r., <https://www.politico.eu/article/spain-nato-summit-5-percent-defense-spending-target-perdo-sanchez-military-donald-trump/>.

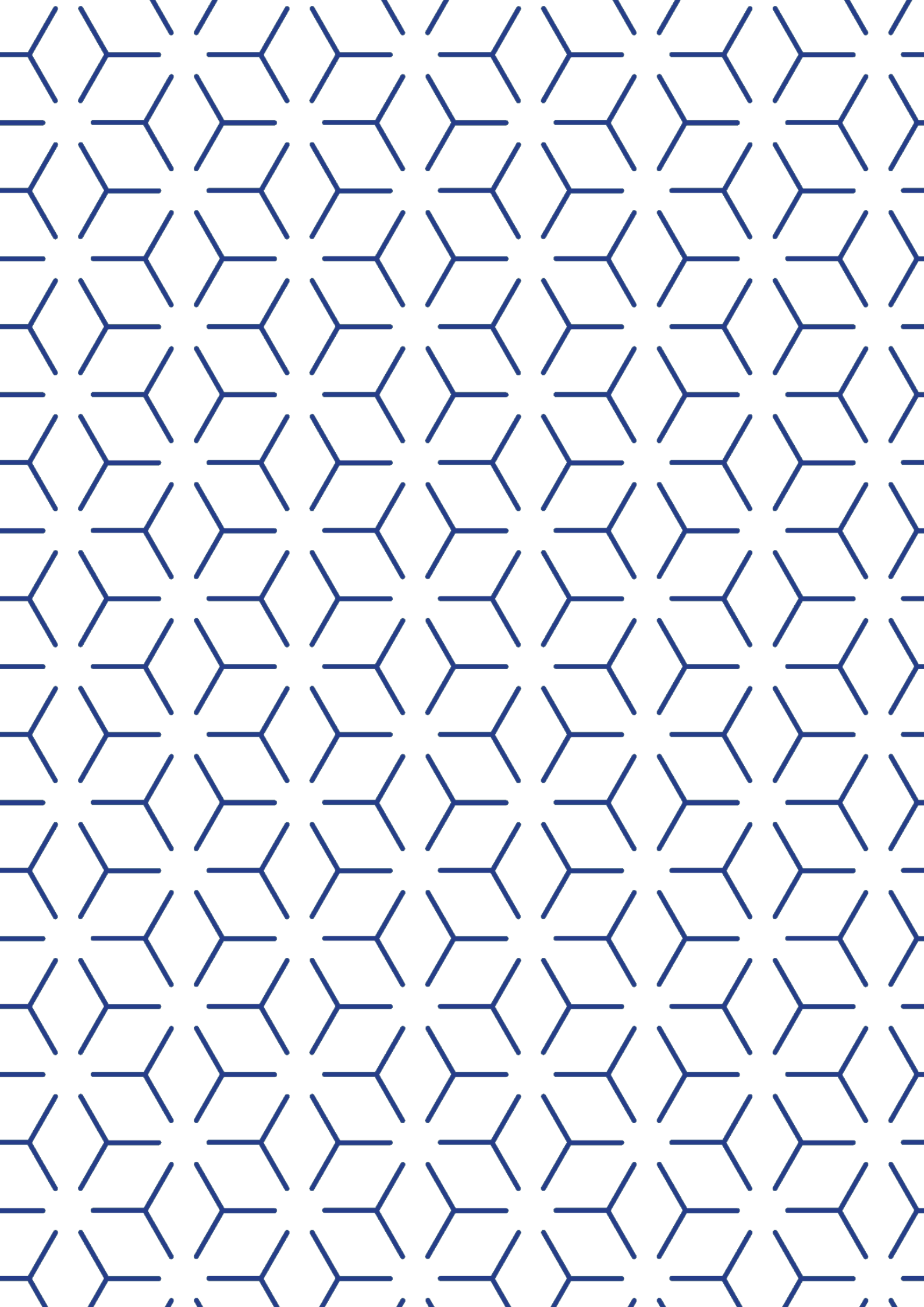
Defence Readiness Omnibus, European Commission, https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/defence-readiness-omnibus_en.

“To Prevent War, NATO Must Spend More”, Speech by NATO Secretary General Mark Rutte at the Concert Noble, Brussels, NATO, 12 grudnia 2024 r., https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_231348.htm.

Commissioner Kubilius's speech at the European Defence Agency Annual Conference, European Commission, 22 stycznia 2025 r., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_25_313.

NATO and the European Union unite for Ukraine at a NAC – PSC meeting, NATO, 28 maja 2025 r., https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_235693.htm?selectedLocale=en.

M. Makowska, *Rola tzw. projektów wspólnego zainteresowania UE (IPCEI) w rozwoju europejskiego przemysłu*, „Biuletyn PISM”, nr 128 (2547), 10 sierpnia 2022 r., <https://pism.pl/publikacje/rola-tzw-projektow-wspolnego-zainteresowania-ue-ipcei-w-rozwoju-europejskiego-przemyslu>.

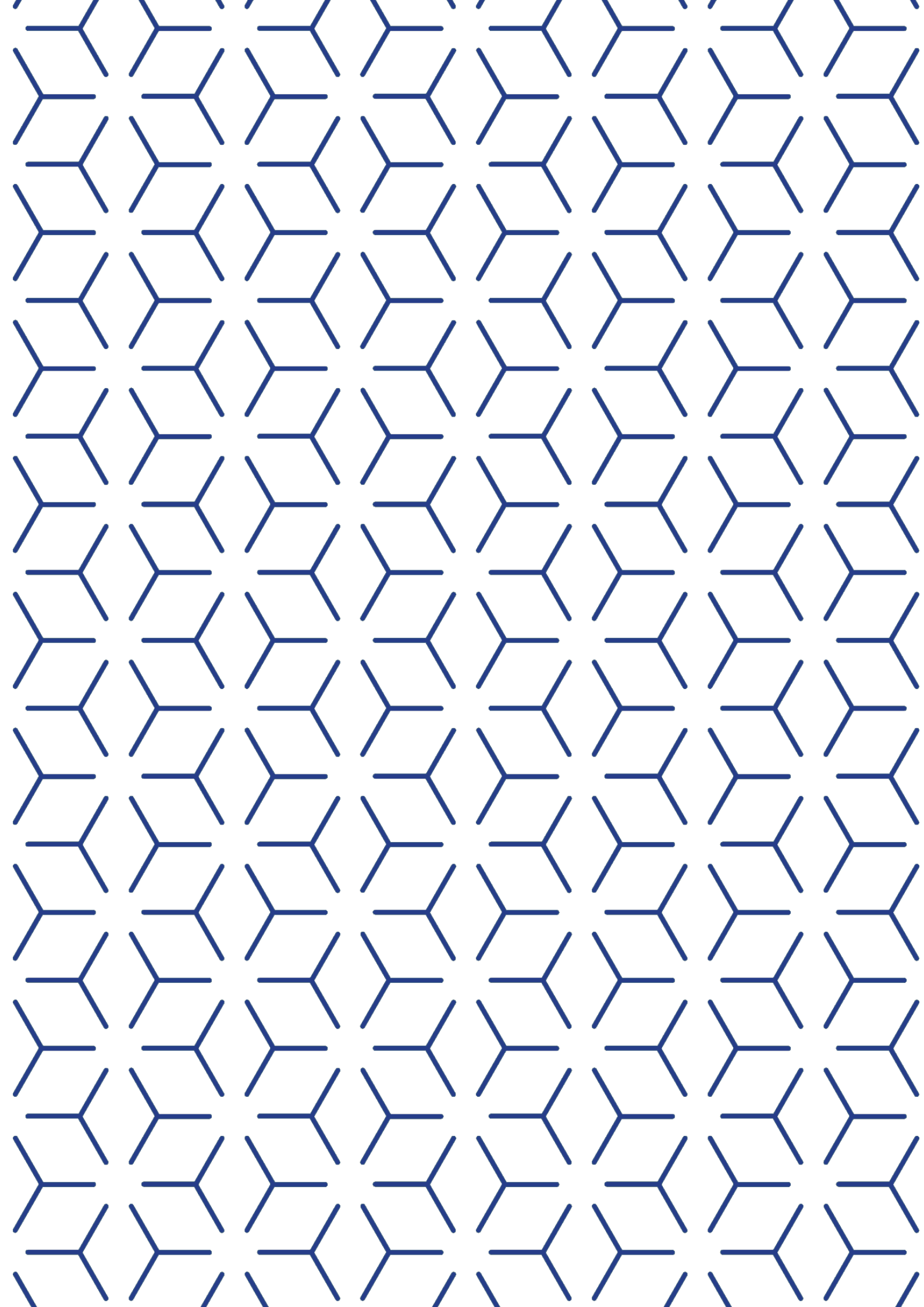

Biogram autorki

**Aleksandra
Kozioł**

Aleksandra Kozioł jest analityczką w programie Bezpieczeństwo międzynarodowe Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych. Zajmuje się bezpieczeństwem europejskim ze szczególnym uwzględnieniem wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony UE, a także polityką wewnętrzną i zagraniczną Rosji. Jej zainteresowania badawcze dotyczą ponadto obszaru wschodniego sąsiedztwa oraz zagrożeń hybrydowych. Z wykształcenia doktor nauk o polityce, magister stosunków międzynarodowych i filologii rosyjskiej. Prowadziła zajęcia na Uniwersytecie Jagiellońskim i Uniwersytecie Warszawskim, wizytowała na Queen's University w Kanadzie. Biegle posługuje się językiem angielskim i rosyjskim, zna również język niemiecki i białoruski.

Polski Instytut Spraw Międzynarodowych (PISM) jest jednym z najważniejszych ośrodków analitycznych w Europie Środkowej i Wschodniej. Sytuując się pomiędzy światem polityki a niezależną analizą, PISM zapewnia wsparcie decydentom i dyplomatom, inicjuje publiczną debatę ekspercką oraz upowszechnia wiedzę o współczesnych stosunkach międzynarodowych. Działalności PISM przyświeca przekonanie, że proces podejmowania decyzji na arenie międzynarodowej powinien się opierać w jak największym stopniu na wiedzy płynącej z rzetelnych i wiarygodnych badań.

PISM

POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
THE POLISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

Warecka 1A

00-950 Warszawa

pism@pism.pl

www.pism.pl

ISBN 978-83-68555-09-7